

Skötselplan för naturreservatet Norrby kyrkskog

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att:

- skydda och utveckla ett tätortsnära naturområde med gammal ädellövskog, trädklädd betesmark och barrnaturskog,
- säkra och utveckla ett välbesökt strövområde för friluftslivet,
- bevara den biologiska mångfald som är knuten till områdets naturtyper, bland annat grön sköldmossa, vilken är upptagen i EU:s habitatdirektiv,
- säkra gynnsam bevarandestatus för ett Natura 2000-objekt av naturtyperna "ek-avenbokskog av busk-stjärnblomma-typ", "boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora", "trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ" och "västlig taiga" enligt EU:s habitatdirektiv.

Syftet ska nås genom att gammal ädellövskog och barrnaturskog lämnas för fri utveckling, fransatt extensivt bete i vissa delar. Den trädklädda betesmarken ska genom betesdrift och annan skötsel ha en varierad karaktär av öppna gräsytor, vidkroniga ekar samt orörda små skogsdungar.

2. Beskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn:	Norrby kyrkskog
Objektnummer:	04-02-089
Skyddsform:	Naturreservat
Kommun:	Strängnäs
Församling:	Strängnäs Domkyrkoförsamling
Fastighet:	Aspö-Norrby 2:8
Markägare:	Naturvårdsfonden
Arrendator:	Ove Sjöberg
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Servitut:	Rätt att för utfart från Aspö-Norrby 2:8 använda väg genom Aspö-Norrby 2:1
Samfälligheter:	Del i Sundby-Åsby-Norrby Vägsamfällighet
Nyttjanderätter:	Jakträttsavtal finns för hela reservatet i form av ettåriga avtal. Fiskearrendeavtal finns för vattenområdet och gäller fram till 2007. Jordbruksarrendeavtal finns för åkermarken och gäller fram till mars 2004.
Naturgeografisk region:	Nr. 24, Svealands sprickdalslandskap
Kulturgeografisk region:	Mellanbygden

Datum

Dnr

2003-02-14

511-6989-2001

Lägesbeskrivning:

Topografisk karta:

Ekonomisk karta:

ID-punkt:

Gräns:

Areal:

Status:

- Natura 2000
- Riksintresse
- Naturvårdsplan
- Nyckelbiotoper

Markslag och naturtyper:

- Skogsmark
 - Tallskog
 - Blandskog
 - Ädellövskog
 - Triviallövskog
 - Lövsumpskog
 - Trädklädd betesmark
- Åkermark
- Sötvatten

Naturtyp enligt Natura 2000:

- Ek-avenbokskog av busk-stjärnblomma-typ (typ 9160)
- Boreonemoral, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora (typ 9020)
- Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ (typ 9070)
- Västlig taiga (typ 9010)

Prioriterade bevarandevärden:

- Markslag
- Naturtyper
- Strukturer (landskapselement)
- Växt- och djursamhällen
- Arter
- Friluftsliv

Ca 3 km nordost om Strängnäs tätort

10H Strängnäs NV

107 74

65872.15720

Områdets gräns är markerad med heldragen linje på beslutets kartor.

21,5 ha landareal. Tillkommer ej arealbestämd vattenområde i Mälaren enligt 1 kap 5§ jordabalken.

Totalarealen uppskattas till ca 39,5 ha (ca 18 ha vatten).

Beteckning:

SE0220250 (Bråtorps lund)

NRO 04 030 (Naturvård)

86-24B (Klass I)

10H 7E 01

ca 2 ha

ca 1,5 ha

ca 5 ha

ca 3 ha

ca 3 ha

ca 2 ha

ca 5 ha

uppskattad ca 18 ha

ca 3 ha

ca 2 ha

ca 2 ha

ca 2 ha

Skogsmark, betesmark

Ädellövskog, trädklädd betesmark, barrskog

Jätteträd av ek och tall, döda träd

Lavar, mossor, vedsvampar,

rygggradslösa djur

Grön sköldmossa

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Området har tidigare legat som frälsejord. Enligt häradskartan från början av 1900-talet är reservatsområdet markerat som åkermark (den åkeryta som finns kvar i dag), öppen ängsmark (två mindre partier) och lövskog. På kartan från 1950-talet är partier längsmed åkrarna öppna med enstaka träd och troligen betade. Huvuddelen av området anses ha en historia som betesmark och trädbestånden är numera i en snabb fas av igenväxning. Många av de grova, spärrgreniga ekarna riskerar att dö i förtid i den tilltagande rot- och ljuskonkurrensen.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Norrby kyrkskog utgörs till stor del av tidigare hagmarker som under lång tid växt igen till en sluten lund med gamla grova ekar, hassel och inslag av grova granar. Bitvis uppträder ett buskskikt där slån och hagtorn är karakteristiska inslag. Området är variationsrikt och mångformigt med många olika naturtyper som avlöser varandra. Från hållmark- och friskmarkstallskog på höjderna, täta ädellövlundar samt rena lövsuccessioner med asp och björk. Mot Mälaren växer alskog med tuvtåtel-fuktängar och madrör.

Ädellövs-kogen i området mellan åkrarna bär fortfarande prägel av att tidigare ha varit mer öppen, och här skedde även en viss utglesning av trädskiktet och slyröjning för 10-15 år sedan. Blandskogen längre norr har däremot ett stort inslag av gamla, dels grova, tallar, granar och ekar och detta skogsparti börjar nu att anta en struktur som kännetecknar en naturskog med stort inslag av lågor och torrakor.

Skogens ålder varierar från 140-150 år i de äldsta bestånden (ädellövs-kog och barrskog) till yngre bestånd på 40-50 år (alkärr, björk- och aspskog). I den äldsta bestånden finns inslag av en del 200-300-åriga träd av ek och tall.

De gamla grova ekarna hyser en rik och intressant flora. Bland annat påträffas ett antal rödlistade lavar som brukar växa på gamla ekar; skuggorangelav, gul dropplav, grå skärelav och rödbrun blekspik. På en grov ek har hittats kärnticka, en rödlistad vedsvamp som i Sörmland är mycket sällsynt. Vanligaste vegetationstyp är lågörttyp och markfloran är ganska rik med arter som trolldruva, underviol, hässleklocka, hässlebrodd och blåsippor. I lövlunden är hittat den rödlistade mätaren oren malmätare, samt ytterligare två mätararter av intresse, backgördelmätare och skäckmätare. I de breda vassbältena kring strandlinjen uppträder ett rikt, delvis känsligt fågelliv.

Geologiska bevarandevärden

Dominerande jordarter är postglaciala sediment och sandiga moränmarker. Bergarter inom området är granodiorit till tonalit, rödgrå till grå och gnejsig. Bitvis finns hållar på kullarna. Jordarter består på åkermarken av glaciala sediment.

Intressen för friluftsliv

Ett nätverk av stigar slingrar sig genom området vars varierande natur och närheten till Strängnäs och Mälaren gör det attraktivt för det rörliga friluftslivet. Stigarna befaras flitigt av traktens ridfolk.

Prioriterade bevarandevärden

Bevarandevärden	Internationell status	Nationell status	Regional status	Lokal status	Ingen status
Boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora (typ 9020)	X	X	X	X	
Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ (typ 9070)	X	X	X	X	
Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (typ 9160)	X	X	X	X	
Västlig taiga (typ 9010)	X	X	X	X	
Grön sköldmossa	X	X	X	X	
Gamla grova ekar och tallar			X	X	
Döda ekar			X	X	
Lavar, mossor, vedsvampar, ryggradslösa djur			X	X	
Friluftsliv			X	X	

Referenser

- Antonsson, K., 1999. *Läderbaggen (Osmoderma eremita) – ekologi och skötsel av livsmiljön*. Naturvårdsverket.
- Appelkvist, T., 2001. *Inventering av kryptogamer i Bråtorps lund med en naturvärdesbedömning och synpunkter på den till tänkta skötselplanen*. Uppdrag från länsstyrelsen.
- Elmquist, H., Liljeberg, G., och Sjöstedt, J., 2002. *Fjärilar i lövskogar och hagmarker i Södermanlands län*. Uppdrag från Länsstyrelsen i Södermanlands län.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län, 1991. *Sörmlands Natur*. Naturvårdsprogram. (nr 86-24B)
- Sveriges Geologiska Undersökning, 1984. *Berggrundskartan*, 10H Strängnäs NV.
- Sveriges Geologiska Undersökning, 1984. *Jordartskartan*, 10H Strängnäs NV. Digital utgåva.
- *Ädellövskogsinventeringen i D-län 1984*. ID-nr: 10H 7e B, C

3. Indelning i skötselområden

Reservatet är indelat i tre skötselområden beroende på skötselform (se skötselplanekartan, bilaga 3).

Skötselområde 1:

Omfattar ca 11 hektar skog samt ca 17 hektar vatten. Skogstyp är asp- och björkskog, ädellövlund, blandskog samt alskog och skötselform är fri utveckling. Undantag för fri utveckling får ske om inväxande gran skulle utgöra ett hot mot lövträden i ädellövlunden. Inväxande gran får i så fall röjas bort.

Skötselområde 2:

Omfattar ca 7 hektar skogsmark och betesmark. Här finns gammal ädellövskog, igenvuxen trädklädd betesmark, blandskog och alskog med naturvårdsinriktad betesdrift. Skötselform är naturvårdsinriktad betesdrift och i centrala delar, även skötsel av träd- och buskskikt. Alkärret i norr mellan åkern och stranden ska huggas, stubbfräsas och senare betas för att återskapa en strandäng.

Skötselområde 3:

Omfattar ca 5 hektar åkermark med ekologisk drift.

4. Mål och åtgärder för skötselområden

4.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

De nedanstående kvalitetsmålen gäller endast inom Natura 2000-objektet som ligger i reservatet. Se kartan för avgränsning.

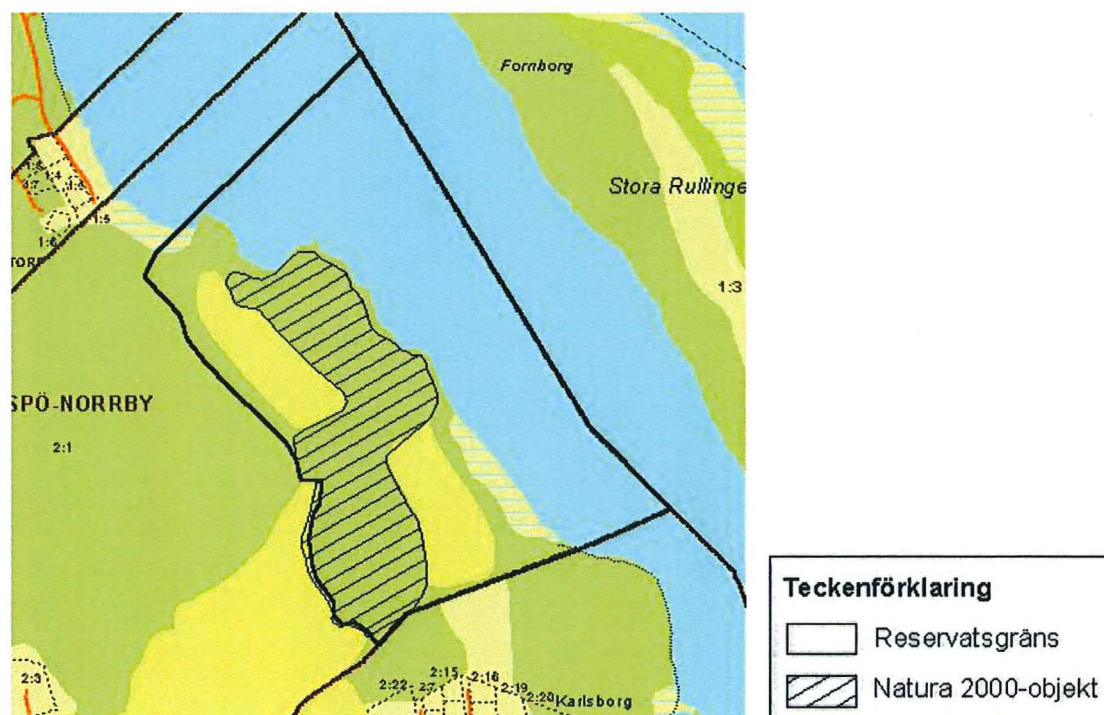

Fig. 1. Naturreservatet Norrby kyrkskog samt Natura 2000-objektet Bråtorps lund.

- Naturtypen "ek-avenbokskog av busk-stjärnblomma-typ" ska ha gynnsam bevarandestatus där arealen är 3 hektar (riktvärde).

- Naturtypen ”boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora” ska ha gynnsam bevarandestatus där arealen är 2 hektar (riktvärde).
- Naturtypen ”trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ” ska ha gynnsam bevarandestatus där arealen är 2 hektar (riktvärde).
- Naturtypen ”västlig taiga” ska ha gynnsam bevarandestatus där arealen är 2 hektar (riktvärde).

4.2 Föreskrifter för skötsel

- Inom skötselområde 2 ska den trädklädda betesmarken/betade skogen ha varierande slutenhet och gott om bärande träd och buskar. Skötselinsatser ska koncentreras till de partier där träd- och buskskiktet nyligen har slutet sig, främst i anknytning till vidkroniga ekar. De grova ekarna bör ha en helt fri krona utan inträngande ungträd. För att säkra återväxten av ek, skall träd sparas i olika generationer samt eventuell återplantering.
- Strandängen i skötselområde 2 ska betas årligen.
- Betesdjur ska i första hand vara nötkreatur. De öppna ytorna ska vara väl avbetade vid betessäsongens slut. I den slutna skogen ska betet vara extensivt. Betespåsläppet ska vara sent.
- I ädellövskogen inom skötselområde 1 får inväxande gran röjas bort om den utgör hot mot lövträden.
- Skötsel av död ved: Avverkning och röjning bör ske under höst eller vinter och uttransport skall ske på tjälad eller torr mark med maskiner med lågt marktryck. Avverkningsavfall avlägsnas från stigar, vägar, bäckar, diken, odlingsmarker och anläggningar såsom husgrunder etc. samt i anslutning till dessa. Alla grövre stammar av döda träd bör lämnas på plats ev. förflyttas till mer lämpliga delar inom området. Klenvirke och sly kan dras ihop till högar vilka kan lämnas kvar att förmultna på lämpliga platser. Högstubbar, lågor och torrakor av olika trädslag ska lämnas i både skog- och betesmarker.

5. Information, friluftsliv och turism

Naturreseptatet kan nyttjas som rekreationsområde med de begränsningar som framgår av föreskrifterna i beslutet. En P-plats ska anläggas i västra delen av reservatet (se beslutskartan). Grusvägen från Norrby gård till P-platsen ska upprustas. Informationstavlor ska sättas upp vid P-platsen samt där en större stig kommer in i reservatet söderifrån. Speciella ridstigar ska märkas upp (se skötselplanekartan). Under betessäsongen får endast stigarna utanför betesmarken tas i bruk av ryttare. När betessäsongen är över kan hästar även tas med in på stigarna i betesmarken. Där stora stigar går in i betesmarken ska sättas upp grindar och/eller stättor.

6. Jakt och fiske

Jakt och fiske inom området regleras inte i reservatsföreskrifterna men bör bedrivas i enlighet med god jakt- och fiskesed. I separata nyttjanderättsavtal framgår vilka särskilda villkor som gäller för jakt- och fiskeutövningen inom reservatet.

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Avverkning, röjning, stubbfräsning	År 1, senare vid behov	Skötselområde 2	Länsstyrelsen/entreprenör	1	Vårdanslag
Betesdrift	Årlig	2	Brukare	1	Miljöstöd/vårdanslag
Avverkning av inväxande gran	Vid behov	1	Länsstyrelsen/entreprenör	2	Vårdanslag
Stängsling och uppsättning av stättor och grindar	År 1	2	Länsstyrelsen/brukare	1	Vårdanslag
Underhåll av stängsel, stättor och grindar	Vid behov	2	Länsstyrelsen/entreprenör	1	Vårdanslag
Utmärkning/underhåll av stigar	År 1, senare vid behov	1, 2	Länsstyrelsen/entreprenör	1	Vårdanslag
Uppföljning av skötselmål	Årlig	1, 2	Brukare/länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Uppföljning av kvalitetsmål	Vart 5:e - 10:de år	1, 2	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag/miljöövervakning
Tillsyn av föreskrifter	Årlig	Samtliga	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag

8. Tillsyn, dokumentation och uppföljning**8.1 Dokumentation av skötselåtgärder**

Varje år dokumenteras följande:

- Datum för betespåsläpp och installning: Brukaren
- Antal betesdjur, djurslag/ras: Brukaren
- Avverkning, röjning, areal: Brukaren/entreprenör

Dokumentationen redovisas till reservatsförvaltaren, länsstyrelsen, som ansvarar för aktiv arkivering av materialet.

8.2 Uppföljning av skötselmål

Uppföljning av skötselmålen skall göras varje höst av länsstyrelsen tillsammans med brukaren.

Bilaga 3

Tillhör länsstyrelsens beslut
Dnr 511-6989-2001

Ekonomiskt kartblad: 107 74

Reservatsgräns

— — —

Väg till reservatet

.....

Ridstig

1 Skog/vatten med fri utveckling

• • • •

2 Betesmark/skog med extensivt bete

3 Åker

Skala 1:10 000

100 0 100 200 meter

